

A Brexit várható hatásai a horvát-brit gazdasági kapcsolatokra

Vezetői összefoglaló: Az Egyesült Királyság kiválási folyamatának fejleményeit az Európai Unióból széleskörű figyelem övezi, de a Brexit várható hatásairól megoszlanak a horvát vélemények. Alapvetően negatív, pesszimista prognózisok születnek a kilépés gazdasági következményeiről, és a kuna esetleges átmeneti árfolyamkilengésétől tartanak „hard brexit” esetén. A befektetési kapcsolatok továbbra is elenyészőek, brit cégek alapvetően eddig sem érezték jól magukat Horvátországban. Távolmaradásuk mögött sokszor korábban meghiúsult befektetésekből származó rossz tapasztalatok állnak, melyek miatt Horvátországról a brit befektetési körökben alapvetően negatív kép alakult ki.

Az Egyesült Királyság kiválásának fejleményeit az EU-ból széleskörű figyelem övezi Horvátországban is. Ennek kapcsán Riczko Botond Márk külgazdasági attasé 2019. február 7-én megbeszélést folytatott Diana Nimaccal, az Egyesült Királyság Zágrábi Nagykövetségének külgazdaságért felelős munkatársával a Brexit várható hatásáról a horvát-brit külkereskedelmi és befektetési kapcsolatokra.

I. A Brexit várható hatása a két ország gazdasági kapcsolatára

A Brexit várható hatásairól a horvát gazdaságra megoszlanak a vélemények. Horvát elemzők pesszimista prognózisokat adnak a kilépés gazdasági következményeiről, függően kilépési megegyezéstől. Inkább áttételesen semmint közvetlenül okozhat problémát a Brexit. Ennek oka, hogy a horvát-brit kereskedelmi kapcsolatok volumene jelentősen elmarad a főbb partnerektől, mely igaz a befektetési kapcsolatokra is.

A statisztikai adatokból is látható, hogy Horvátország számára az Egyesült Királysággal fennálló külgazdasági kapcsolat kevésbé meghatározó, a fontosabb EU-s partnerekkel folytatott kereskedelemhez viszonyítva. A Brexit azonban így is komoly hatást gyakorolhat a gazdaságra. Ennek oka, hogy az jelentős mértékben kötött az eurozóna növekedéséhez, mozgásához, így a kuna árfolyama is az euróhoz. Amennyiben a britek távozása az Unióból komolyabb (negatív) hatást vált ki az euró árfolyamának mozgásában, számítani lehet arra, hogy egy esetleges válság begyűrűzhet a horvát gazdaságba és így a Brexit visszafoghatja Horvátország növekedését. A Brexit negatív hatása érezhetővé válhat továbbá azokon a külgazdasági partnereken keresztül is, akik közvetlenül szenvednek el komolyabb károkat a kiválás következtében.

II. Horvátország – Egyesült Királyság kereskedelme 2014-2018

A Horvát Statisztikai Hivatal adatai alapján, az Egyesült Királyság a 13. helyen szereplő kereskedelmi partnere Horvátországnak az Európai Unió országok közül. A **teljes horvát külkereskedelmi forgalomból**, a 2018. I-XI. időszakot tekintve az Egyesült Királyság **mindössze 1,82 százalék részesedéssel bír** (lásd 1. táblázat). **Ez kevesebb, mint az ország legfőbb kereskedelmi partnerével, Németországgal folytatott kereskedelem egy tizede (a német adat 19,5 százalék), de jócskán alulmarad a hazánkkal (mely 5. legfontosabb kereskedelmi partner) folytatott kereskedelem forgalmával (8,07 százalék) szemben is, annak mindössze 22,7 százaléka.** Az EU-s országokból származó behozatal és az oda irányuló kivitel részesedése is hasonló képet mutat: az előbbi esetben 1,61 százalék, az utóbbiban pedig 2,21 százalék a brit részesedés.

A behozatal és a kivitel 2014-2017. közötti teljes éves adatait (lásd 2. táblázat) vizsgálva is látható, hogy az elmúlt 4 évben hasonló arányban szerepelt az Egyesült Királyság az EU-s külkereskedelmi partnerek sorában. Jelentősebb növekedésről vagy csökkenésről nem beszélhetünk. **Az Egyesült Királysággal folytatott külkereskedelmi kapcsolatot, alapvetően az import dominanciája jellemzi, a külkereskedelmi egyenlege negatív.** Sem az import, sem az export esetében sem beszélhetünk egységes növekedésről a vizsgált időszakokban, hullámzó tendencia jellemzi a külkereskedelem volumenét (lásd 3-4. táblázat).

A termékek szerinti bontásból (lásd 5. táblázat) kiderül, hogy a behozatal esetében, öt legjelentősebb termékfőcsoportból a legmeghatározóbb a „Gépek és szállítóeszközök”, mely 46,36 százalék részesedéssel bírt 2014-ben. Ez az arány folyamatosan csökkent: 2017-ben 31,95 százalék volt a termékcsoporthoz tartozó részesedése, azonban vezető szerepét megtartotta. Ezt volumen szerinti sorrendben, a „Vegyai anyagok”, „Vegyai cikkek”, „Élelmiszer és élő állat”, valamint a „Feldolgozott termékek” csoportok követik. A sorrend a vizsgált időszakban állandó, kivéve a 2017-es évet, melyben az Ásványi tüzelőanyagok nagyobb részesedést produkáltak az előző évhez képest. Míg korábban 1-1,5 százalék körül alakult, addig 2017-ben már 12,23 százalékot tett ki az árucsoport aránya.

A kivétel tekintetében is hasonló képet kapunk a termékcsoporthoz tartozó arányait tekintve, mint a behozatal esetében. Ebben az esetben is a „Gépek és szállítóeszközök” képzik a legjelentősebb termékcsoporthoz tartozó csoportot, melyet a „Vegyai anyagok”, a „Feldolgozott termékek”, „Vegyai cikkek”, valamint a „Ásványi tüzelőanyagok” csoportok követnek. Az egyes termékcsoporthoz tartozó részesedésének alakulása vegyesebb képet mutat az import szerkezetéhez viszonyítva: a „Gépek és szállítóeszközök” termékcsoporthoz tartozó dominanciája a vizsgált időszakban nem változott, azonban az előbb említett négy csoport rangsora évről évre változott.

III. Horvátország – Egyesült Királyság befektetési kapcsolatok 2014-2018

A Horvát Nemzeti Bank adatai szerint az Egyesült Királyságból származó befektetések kevésbé jellemzőek. Zöldmezős beruházások a legkritikább esetben realizálódnak, elsősorban inkább a már meglévő termelőkapacitások felvásárlása szokott megvalósulni. **Nimac asszony elmondása szerint, a brit vállalatok távolmaradása mögött sokszor a korábban meghiúsult befektetésekből származó rossz tapasztalatok állnak, melyek miatt Horvátországról a brit befektetési körökben alapvetően negatív kép alakult ki.** Ezen tapasztalatok hátterében sokszor azok az adminisztratív akadályok állnak, melyek Horvátországot kevésbé befektetőbarát országgá teszik. További gondot okozott több brit befektetőnek az is, hogy számos esetben egy adott befektetés részleteiről a központi államigazgatási szervekkel már megegyezés született, de a hagyományosan erős helyi szinteken ezek a megegyezések már nem jutottak érvényre.

Nimac asszony szerint a brit beruházások volumenére várhatóan nem fog nagyobb negatív hatást gyakorolni a Brexit. Azok a vállalatok ugyanis, amelyek szándékában áll beruházni az országban, felkészültek azokra a változásokra, amiket a brit kiválás okozhat. Ez alól kivételt képezhetnek egyes brit kis- és középvállalkozások, amik nem rendelkeznek a változásokhoz való idomulást segítő pénzügyi tartalékokkal.

Legjelentősebb brit cég a horvát piacon a British American Tobacco, mely a Rovinji Dohánygyár tulajdonosa, 2018-ban 40 M EUR-ós bővítési beruházást jelentett be. A cég Horvátországon keresztül további öt piacon is terjeszkedik a régióban, Szerbiában, Montenegróban, Macedóniában, Albániában és Koszovóban. Az itt előállított termékek 80 százaléka került exportálásra, azonban a tervek szerint ezt 90 százalék fölé kívánják növelni, a termelés növelésével együtt. A cég jelenleg 1650 főt foglalkoztat az országban.

IV. Idegenforgalmi kapcsolatok

A horvát turizmusért felelős tárca adatai szerint, az Egyesült Királyságból érkező turisták száma évről évre növekvő tendenciát mutat (lásd 7. táblázat). Míg 2014-ben közel 430 ezer brit turista látogatott Horvátországba, addig 2018-ra közel kétszeresére, 817 ezerre emelkedett a számuk. A brit turisták számán túl, részarányuk is folyamatos emelkedést mutat, 2018-ban az összes turista közel 5 százalékát az Egyesült Királyságból érkezők képviselték. A Brexit ugyan visszaesést okozhat a beutazó turisták forgalmában, de a horvát turisztikai szakemberek szerint ennek az aránya nem lesz számottevő.

Melléklet

1. táblázat

Külkereskedelmi forgalom országonkénti helyezés alakulása (2018. I-XI., forgalom szerinti sorrend, százalékban)					
	Ország	Import	Export	Egyenleg	Forgalom
1.	Németország	19,57%	19,37%	19,80%	19,50%
2.	Olaszország	16,97%	21,12%	10,07%	18,42%
3.	Szlovénia	14,33%	16,09%	12,26%	14,95%
4.	Ausztria	8,91%	9,47%	8,25%	9,10%
5.	Magyarország	9,75%	4,98%	15,36%	8,07%
6.	Lengyelország	4,80%	2,20%	7,86%	3,89%
7.	Hollandia	4,74%	1,67%	8,36%	3,66%
8.	Franciaország	3,35%	3,73%	2,90%	3,48%
9.	Csehország	3,45%	2,48%	4,58%	3,11%
10.	Spanyolország	2,77%	2,35%	3,27%	2,62%
13.	Egyesült Királyság	1,61%	2,21%	0,89%	1,82%

(Forrás: Horvát Statisztikai Hivatal)

2. táblázat

UK részesedés alakulása a teljes horvát külkereskedelmi forgalomból 2014-2017. (M EUR)								
	2014.		2015.		2016.		2017.	
	Import	Export	Import	Export	Import	Export	Import	Export
<i>EU országok</i>	13 082,4	6 622,2	14 420,1	7 683,4	15 223,6	8 183,1	17 088,0	9 093,1
<i>Egyesült Királyság</i>	218,6	151,8	208,7	204,6	212,1	173,4	265,4	209,9
<i>Részesedés teljes EU-ból</i>	1,67%	2,29%	1,45%	2,66%	1,39%	2,12%	1,55%	2,31%

(Forrás: Horvát Statisztikai Hivatal)

3. táblázat

Főbb kétoldalú külkereskedelmi mutatók 2014-2018. XI. (M EUR)						
	2014.	2015.	2016.	2017.	I. – XI. 2017.	I. – XI. 2018.
Export	151,8	204,6	173,4	209,9	193,2	203,8
Import	218,6	208,7	212,1	265,4	241,5	273,6
Egyenleg	-66,8	-4,1	-38,7	-55,5	-48,3	-69,8
Forgalom	370,3	413,3	385,5	475,2	434,7	477,5

(Forrás: Horvát Statisztikai Hivatal)

4. táblázat

Éves külkereskedelmi volumen változása HR-UK relációban 2014-2018. XI. (százalékban)				
	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017 I-XI. - 2018 I-XI.
Export	34,82%	-15,24%	21,01%	5,5%
Import	-4,50%	1,62%	25,10%	13,30%
Egyenleg	-93,80%	834,81%	43,43%	44,51%
Forgalom	11,61%	-6,72%	23,26%	9,85%

(Forrás: Horvát Statisztikai Hivatal)

5. táblázat

A horvát – brit külkereskedelem szerkezete SITC 10 szerkezetben 2014-2017. (M EUR)								
Termék	2014.		2015.		2016.		2017.	
	Import	Export	Import	Export	Import	Export	Import	Export
Élelmiszer és élő állat	19,86	9,22	20,66	10,47	23,54	10,05	21,87	9,57
Ital és dohány	4,51	0,16	5,87	0,19	6,77	1,69	6,54	3,50
Nyersanyagok	1,53	2,44	0,45	3,63	0,69	3,42	1,00	5,66
Ásványi tüzelőanyagok	3,41	14,04	2,34	10,02	2,24	6,15	32,41	10,45
Állati és növényi olajok, stb.	0,30	0,01	0,43	0,03	0,91	0,03	0,91	0,03
Vegyí anyagok	43,20	24,04	49,39	17,99	45,47	25,50	48,57	49,13
Feldolgozott áruk	16,37	19,77	19,78	20,35	19,70	23,42	20,20	25,01
Gépek és szállítóeszköz	101,20	63,05	76,13	114,06	75,95	74,69	84,68	81,72
Vegyes cikkek	27,91	18,91	33,79	27,71	36,88	28,40	48,87	24,74

(Forrás: Eurostat)

6. táblázat

Kétoldalú befektetések alakulása 2014-2018. VIII. (M EUR)						
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018. (I-VIII.)	Összesen
EK-ból befektetések	25,0	579,0	59,6	65,1	-32,9	1 157,1
EK-ba befektetések	0,3	-0,4	-2,8	-0,1	0,2	5,1

(Forrás: Horvát Nemzeti Bank)

7. táblázat

Brit idegenforgalmi beutazások száma 2014-2018 között (fő)						
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	Változás (%) (2017-2018)
Összesen	11 622 961	12 683 179	13 714 570	15 395 565	16 418 161	6,6
Egyesült Királyság	429 036	490 510	594 674	746 973	817 110	9,4
Brit turisták aránya	3,69%	3,87%	4,34%	4,85%	4,98%	

(Forrás: Horvát Statisztikai Hivatal)

Forrás: Magyarország Nagykövetsége, Horvátország